

הזכתה

לתגובות, עצות, תרומות וסיוע בהפצת העלון,
ניתן לפנות למערכת 'הכתר'
ת.ד. 57375 ירושלים.

לקט מאמרים לחיזוק הצניעות

המקורות לחיוב צניעות הלבוש

בגליון הקודם הבאנו די"א שההולכת בחוסר צניעות וגורמת בזה לסילוק השכינה, עוברת על ולא יראה כך ערות דבר ושב מאחריך.

והנה ישנם הטועים וסבורים דענין סילוק השכינה אינו אלא בגילוי בשר ממקומות המכוסים, משא"כ בגדי פריצות כגון בגדים צרים וצמודים או בצבעים עזים ובלטים וכל שאר מרעין בישין, דנהי דאי"ז צנוע מ"מ אי"ז בכלל הפסוק "ולא יראה כך ערות דבר ושב מאחריך". וראיתם מהדין דאסור לומר דברים שבקדושה כנגד טפח באשה ערוה, דילפי' לה נמי מהאי קרא, ולענין האי דינא ברור דרק כנגד טפח מגולה מבשר האשה אסור לומר דברי קדושה, משא"כ כנגד בגדים שאינם צנועים.(ובגליון הבא יבואר בעז"ה דאי"ז פשוט).

וטענה זו היא טעות מוחלטת, דאיסור דברים שבקדושה כנגד טפח באשה ערוה וענין סילוק השכינה, אף דילפי' תרווייהו מחד קרא, מ"מ אין ענינם שוה כלל וכלל, ובכ"א מתפרש אחרת "ערות דבר". דהנה גבי איסור דברים שבקדושה, בעצם פשטות הפסוק "ערות דבר" איירי בערוה ממש, וכדאמרי' בשבת קנ. ולא יראה כך ערות דבר והוא מיבעי ליה לכדרכי יהודה דאמר ר"י עכו"ם ערום אסור לקרוא ק"ש כנגדו מאי איירא עכו"ם אפי ישראל נמי לא מיבעיא קאמר וכו', אלא דישנו דין נוסף דטפח באשה ערוה, וכדביאר המ"ב ריש סי' עה בשם האחרונים "מפני שזה מביא לאדם לידי הרהור כשמסתכל בו בכלל ערוה היא", ולחלק מהפוסקים הוא איסור דרבנן.

אבל לענין סילוק השכינה, הנה מה דילפי' מקרא הוא דעוון גילוי ערוה גורם לסילוק השכינה, וכדאיתא בספרי שם "מלמד שהערוה מסלקת את השכינה", וכן מבואר בגמ' סוטה ג': "אמר רב חסדא בתחילה קודם שחטאו ישראל, ופרשי' בעריות, היתה שכינה שורה עם כל אחד ואחד, שנאמר כי ה' אלהיך מתהלך בקרב מחניך, כיון שחטאו נסתלקה שכינה מהם שנאמר ולא יראה כך ערות דבר ושב מאחריך". וכ"ה באבות דר' נתן ס"פ לח "אמר רבי ישמעאל ברבי יוסי כל זמן שישיראל פרוצים בעריות, שכינה מסתלקת מביניהם, שנאמר "ולא יראה כך ערות דבר ושב מאחריך".

מעתה עלינו לדעת מה נכלל בעוון "גילוי ערוה". והנה איתא בגמ' יומא ט: "מקדש ראשון מפני מה חרב, מפני ג' דברים שהיו בו, ע"ז וגילוי ערוה ושפיכות דמים..., גילוי ערוה דכתיב ויאמר ה' יען כי גבהו בנות ציון ותלכנה נטויות גרון ומשקרות עינים הלוך וטפוף תלכנה וברגליהן תעכסנה, יען כי גבהו בנות ציון- שהיו מהלכות ארוכה בצד קצרה ("שתראה צפה על ראש חברתה והוא נוי לה". רש"י שבת סב), ותלכנה נטויות גרון- שהיו מהלכות בקומה זקופה, ומשקרות עינים- דהוו מליין כוחלא עיניהן, הלוך וטפוף תלכנה- שהיו הולכות עקב בצד גודל ("למעט בהילוכן, שהיו מסתכלין בה והיא שוהה בפסיעותיה". רש"י שם), וברגליהן תעכסנה- א"ר יצחק שהיו מביאות מור ואפרסמון ומכניסות במנעליהן [ומהלכות בשוקי ירושלים (הג' הב"ח)] וכשמגיעות אצל בחורי ישראל בועטות ומתזוות עליהן ומכניסין בהם יצה"ר כארס דעכנא".

ובמפרשי המקרא ישנם פירושים שונים לחלק מהדברים: משקרות עינים- פירש"י לשון הבטה, ולכאו' הכוונה שהיו גורמות הבטה, ומהר"י קרא פירש "שהיו מסקרות עיניהם בסיקרא", נטויות גרון- פי' המצודת דוד "נטויות בגרון אילך ואילך להראות יפיין", והרד"ק פירש "שיסתכלו בהן הנואפים", הלוך וטפוף תלכנה- פירש"י "היו קושרות פאות נכריות... כדי שייראו גסות וטפופות", ומהר"י קרא פירש "הולכות הלוך ודברי", ברגליהן תעכסנה- פי' האבן עזרא "תשימנה עכסים ברגליהן כמשפט הגבורים הרוכבים, וי"א כי העכסים משמיעות קול", ומהר"י קרא פירש "שהיו הולכות מנעליהן מצויירים", והמלבי"ם פירש בשם הירושלמי מנעלים עבים. וע"ע משפ' הרד"ק בתחילת הפסוק "והיו הנשים מתגאות ביופיין ומראות עצמן בשוקים וברחובות".

והנה בכל פירושי הפסוק לא נזכר כלל ענין גילוי בשר ממקומות המכוסים, והמשותף לכל הענינים הוא שהיו מתנאות ומושכות את העין, ומבואר בגמ' שזה היה עוון גילוי ערוה שגרם לחורבן ביהמ"ק.

א"כ הרי לנו שמשרכת העין היא בכלל גילוי ערוה, וא"כ הרי היא בכלל הגורמים לסילוק השכינה. וכן מתבאר מהמדרש רבה נשא פ"ז אות י', דקאמר

המשך מעבר לדף

פניני הכתר

אופנת הדמים

יום הכיפורים תשל"ד. העולם דומם. הרחובות שוממים. גם הסוואנים ביותר. רק קולות הבכי וניגוני התפילה, בוקעים מבתי הכנסת ונשמעים למרחוק... "ונתנה תוקף קדושת היום, כי הוא נורא ואיום!... מי יחיה ומי ימות, מי בקיצו ומי לא בקיצו, מי במים ומי באש...".

אלו הן זעקות התפילה של היום הקדוש, יום הכיפורים. בו מוחל העם היהודי כולו- כולל רשעי ישראל- לבורא העולם, שיקום מכסא הדין, וידון את עמו ברחמים.

גם החילים הניצבים בעמדות הגבול, היו עסוקים בתפילה. זה עתה סימו את "סדר עבודת יום הכיפורים", שבתפילת מוסף. לפתע פלחה את הלבבות זעקת אימים- "מלחמה!"

כרוח סערה פרצה המלחמה. קוי החזית נרמסו באלפי טנקים מפלצתיים, וברבבות חילי האויב האכזר, ששעטו אל טרפם. גם בעורף נרמסה קדושת היום הנורא. אלפי חילים נאלצו לנטוש את בתי הכנסת ולחוש אל הקרב.

לאחר שלושה ימי קרבות, היה המצב איום! הדרך לתל-אביב היתה פתוחה. האויב חדר לעומק של יותר מארבעים קילומטרים. מאות הרוגים ופצועים. בת קול משמים זעקה: "חוס ורחם, והושיעה צאן מריעתך, כי לך עינינו תלויות". "אם עונות תשמר יה, ה' מי יעמד?".

תחת אש צולבת, רצו חילים מיחידת פס"ח (פינוי סעד הללים), לאסוף את גויות ההרוגים ולהביאם לקבר ישראל. באותה שעה התרוצץ לו, אובד עצות, מפקד הפלוגה. רוב חיליו המצוינים נפלו בקרבות. מיואש ממראה עיניו, נטול תקוה וחסר אונים, ניגש לאחד האברכים מיחידת פס"ח, ושאל: "הרי אתה דתי. אולי תוכל להסביר לי כיצד יתכן הדבר שדוקא ביום הקדוש ביותר, ביום הכיפורים, ודוקא בשעה שהמוני בית ישראל עומדים בתפילה, מתענים וזועקים לרחמים, היו לאויבינו השליטה והכוח, לפתוח נגדנו במלחמת תרמה?"

- "שמע את אשר אומר לך, והקשב היטב לדברי", ענה אותו אברך. תורתנו הקדושה התריעה על כך מראש (דברים כ"א): "כי תצא למלחמה על אויבך... ולא יראה כך ערות דבר, ושב מאחריך". בורא עולם מתריע מראש שפרצה בחומת הצניעות מסלקת את השמירה העליונה מעל עמינו, ונותנת כוח ורשות ביד האויב להתגבר עלינו.

אין שום הבטחה שאם יעמדו בתפילה ובצום, עטיים בגדי לבן כמלאכים, ולא ישמרו על הצניעות כראוי, שלא יאונה כל רע. להפך! גם אז "ושב מאחריך"! רק הצניעות היא שמירה מפני האויבים.

כפי שידוע לך, יצאו בשנים האחרונות לשוק, אופנות חדשות של מלבושים קדורים וצרים ובלתי צנועים. זוהי הסיבה לפרוץ המלחמה, שאפילו תפילות יום הכיפורים לא עמדו בפניה.

דע לך, המפקד, שאת הסוד הזה גם הגוים יודעים. אפילו בלעם הרשע ידע זאת. הוא יעץ לבלק שאם ברצונו לנצח את עם ישראל, עליו להכשיל אותם בחוסר צניעות.

הקצין לא קיבל את התשובה, בטענה: "אם תאמר על הנשים שאינן צנועות, אולי יצדק. אבל מה אשמים הגברים? האם גם הם אינם מתלבשים בצניעות?! מדוע הם נשחטים ונטבחים?!"

לא ידע האברך לענות לו תשובה ברורה, ואף לא רצה לדחותו בתשובה סתמית. לכן אמר לו: "את התשובה על כך אתן לך בפעם אחרת".

זמן קצר לאחר מכן, השתחרר האברך מהשרות הצבאי. מיד מיהר ובא אל אחד מגדולי הדור, מן הגרא"מ שך זצ"ל. להודיעו שנשאר בחיים. אחר-כך ספר לרב על הויכוח שהיה לו עם מפקד הפלוגה. הוא בקש לברר שני דברים: ראשית, אם אכן היתה תשובתו נכונה, שכן הוא אדם פשוט, ואת הסברא אמר מליבו. ושנית, כיצד יענה למפקד על שאלתו בדבר הגברים.

אמר לו ראש הישיבה זצ"ל: "אכן אתה צודק! כל הצרות באו, מפני שהצניעות אינה בסדר. כל כתוב במפורש: "ולא יראה כך ערות דבר, ושב מאחריך" ומה ששאלת ביחס לגברים, הייתי אומר לו: "למה הנשים הולכות כך? כי הגברים שותקים ואינם מביעים את מחאתם הנמרצת באופן גלוי וברור. לפיכך נתפסים גם הם בחטא הפריצות".

(ספור זה סיפר הרב מ.מ. שוליונגר שליט"א מפי בעל המעשה, הרב מרגלית, בזמן מלחמת המפרץ (עולמות של טוהר)

